

SAKSAN POLIISI JA PUOLUEORGANISAATIOIT SODASSA

Teksti: Markus Anaja

Kevät 2007

Kolmannesta valtakunnasta ja sen lukemattomista organisaatioista on julkaistu tuhansia kirjoja. Eniten on käsitelty SS-järjestöä ja sen eri haaroja, mutta yhtä lailla Heinrich Himmlerin alaisuudessa ollutta poliisia sen sijaan paljon vähemmän.

Toisen maailmansodan aikana Saksan poliisi muodosti lukuisia - jopa divisioonan kokoisia - muodostelmia taistelutehtäviin. Suurin osa näistä kävi rintamantakaista taistelua partisaaneja vastaan, mutta myös rintamavastuuta annettiin poliisirykmenteille ja -pataljoonille. Parin viime vuoden aikana on selvästi herännyt kiinnostus saksalaista poliisia kohtaan, tosin lähinnä anglosaksisissa maissa. Esittelen tässä lyhyesti joitain kirjoja.

Amerikkalainen Bender-kustantamo on tullut monelle suomalaisellekin asianharrastajalle tutuksi varsin laadukkaiden militariakirjojen kustantajana. Usein nämä kirjat on suunniteltu moniosaisiksi, mutta valitettavasti liian usein sarja on katkennut yhden tai kahden ensimmäisen osan valmistumiseen. Uusimpien kirjojen joukoissa on kahden tunnetun tekijän Saksan poliisia käsittelevän sarjan ensimmäinen osa. John R. Angolian ja Hugh Page Taylorin *Uniforms, Organization & History of the German Police* on "taattua Bender-laatua". Tässä osassa käsitellään poliisilaitoksen kehitystä Saksassa 1700-luvulta lähtien. Suurin osa sisällöstä käsittelee kuitenkin Kolmannen valtakunnan aikaisia asioita.

Seuraavaksi ilmestyi amatöörihistorioitsija Antonio J. Muñozin kaksiosainen *Hitler's Green Army*. Mielenkiintoisinta näissä kirjoissa on luvut miehitettyjen alueiden paikallisista poliisivoimista.

Muñoz on tuottanut suuren määrän kirjoja ja vihkosia Saksan ja sen kanssa liittoutuneiden maiden sotavoimista. Niitä kaikkia leimaa "leikkaa - liimaa" -mentaliteetti, lähdekritiikin puuttuminen sekä heikko kielitaito. Tekijä on luonut lukuisia yhteyksiä entiseen Jugoslaviaan sekä Itä-Eurooppaan ja näiden ansiosta hän on saanut kirjoihinsa sellaista informaatiota, jota ei välttämättä muualla ole. Käännökset muista kielistä tuottavat valitettavasti usein vaikeasti ymmärrettävää siansaksaa sekä suoranaisia virheitä.

Kooltaan vaatimattomampi, mutta tavalliselle lukijalle ehkä riittäväkin katsaus samasta aihepiiristä on ilmestynyt Men-at-Arms -sarjassa. Gordon Williamsonin kirjoittama ja Gerry Embletonin kuvittama *World War II German Police Units* tarjoaa 48 sivullaan tiiviin tietopaketin mukavasti kuvitettuna.

Phil Nix ja Georges Jerome ovat vuosikymmeniä tutkineet Kolmannen valtakunnan organisaatioita ja niiden johtajia. Heidän ensimmäinen kirjansa on ilmestynyt Ruotsissa nimellä *The Uniformed Police Forces of the Third Reich 1933 - 1945*. Kirjassa on lueteltu poliisivoimien organisaation kokoonpano ja ilmoitettu mahdollisimman laajasti johtohenkilöstö. Kirjan perustana on ilmeisesti ollut Saksan Bundesarchivin jo vuonna 1957 julkaisema ja kauan sitten loppuunmyyty teos *Zur Geschichte der Ordnungspolizei*. Nixin ja Jerome kirja on varsin hyödyllinen kaikille Kolmannen valtakunnan poliisia tutkiville.

Poliisijohdon henkilöhistoriasta kiinnostuneille voi suositella Michael D. Millerin *Leaders of the SS & German Police*. Kyseessä on moniosainen teos, josta vasta ensimmäinen osa on ilmestynyt. Miller käsittelee SS- ja poliisikenraalit aakkosissa, joten ensimmäisessä osassa on käsitelty kirjaimet A - G. Kaikista henkilöistä on lyhyt elämäkerta, virka-asema, kunniamerkit yms. Tämäkin on hyödyllinen hakuteos aiheesta kiinnostuneille ja täytyy vain toivoa, että sarja saadaan pian valmiiksi.

Vihollisten lähestyessä Saksan maaperää perustettiin vuonna 1944 eräänlainen kansanmiliisi tai kodinturvajoukko, Volkssturm. Omaa univormua ei näille muodostelmille enää voitu luoda, mutta kylläkin omat arvomerkit (oikeammin virka-asemamerkit). Tunnettu Osprey-kustantamo on Warrior-sarjassaan julkaissut hyvän johdannon Volkssturmin muodostamiseen ja toimintaan.

Kansallissosialistinen puolue NSDAP oli tunnetusti "kaikkiällä läsnä" ja sai myös hoitaakseen monia valtiolle kuuluvia tehtäviä. Puoluevirkailijoilla oli omat univormunsa ja arvoasteensa, joita muutettiin moneen kertaan. Alun standardoimattomien asusteiden tilalle tuli toinen toistaan komeampia pukuja ja merkkejä, niin että puoluevirkailijoita ruvettiin kansankielellä kutsumaan "kultafasaaneiksi".

Arvoasteita oli lopuksi 30 (!) alkaen "Politischer Leiter Anwärter (nicht PG.)" ja päättyen "Reichsleiter" -tasolle. Valtakunta oli jaettu eri tasoihin ja jokaisella tasolla oli univormuissa ominaispiirre. Tätä hyvin vaikeaselkoista kokonaisuutta esitellään amerikkalaisen keräilijän Jeff Clarkin upeasti kuvitetussa kirjassa *Uniforms of the NSDAP*. Kuvat ovat hienon kiinalaisen painotyön ja laadukkaan paperin ansiosta todella upeat. Clarkin kirja tulee olemaan aihepiiristä kiinnostuneiden perusteos.

*****

John R. Angolia & Hugh Page Taylor, *Uniforms, Organization and History of the German Police, Volume 1*. R. James Bender, San José, CA 2004. 704 sivua, erittäin runsas kuvitus. Hinta noin USD 63.

Antonio J. Muñoz, *Hitler's Green Army. The German Order Police and their European Auxiliaries, 1933 - 1945. Western Europe and Scandinavia*. Europa Books, Bayside, NY 2005. 367 sivua, kuvitettu. Hinta noin USD 65.

Antonio J. Muñoz, *Hitler's Green Army. The German Order Police and their European Auxiliaries, 1933 - 1945. Eastern Europe and the Balkans*. Europa Books, Bayside, NY 2006. 512 sivua, kuvitettu. Hinta noin USD 80.

Gordon Williamson, *World War II German Police Units. Men-at-Arms 434*. Osprey, Oxford 2006. 48 sivua, väri- ja v-kuvitus. Hinta noin 9.50 GBP.

Phil Nix & Georges Jerome, *The Uniformed Police Forces of the Third Reich 1933 - 1945*. Leandoer & Ekholm, Stockholm 2006. 380 sivua, kuvitettu. Hinta noin SEK 540.

Michael D. Miller, Andreas Schultz & Ken McCanliss, Leaders of the SS & German Police, Volume 1. R. James Bender, San José, CA 2006. 528 sivua, runsas kuvitus. Hinta noin USD 49.

David K. Yelton, Hitler's Home Guard: Volkssturmmann, Western Front 1944 - 45. Warrior 110. Osprey, Oxford 2006. 64 sivua, väri- ja mv-kuvitus. Hinta noin 11.50 GBP.

Jeff Clark, Uniforms of the NSDAP. Uniforms, Headgear, Insignia of the Nazi Party. Schiffer, Atglen, PA 2007. 288 sivua, väri- ja mv-kuvitus. Hinta noin 60 GBP. (Tilaukset: www.bushwoodbooks.co.uk).